

Orden om knoppen som brister

Berättelse

Det var i mitten av 1930-talet, och Karin Boye levde i en svår tid. Mycket i hennes liv hade förändrats, och hon kände både oro och längtan. Just då skrev hon en dikt som senare skulle bli älskad av hela Sverige.

Karin tittade ofta på naturen. På våren såg hon hur knopparna på träden växte. En knopp är hård och stängd, men en dag spricker den och blir ett blad eller en blomma. Karin tänkte att det måste göra lite ont för knoppen att öppna sig. Sedan tänkte hon på människor. Också människor måste växa och förändras, fast det gör ont. Att stanna kvar i det gamla och trygga kan ändå vara värre.

Ur de tankarna skrev hon dikten "Ja visst gör det ont". Den börjar med raden "Ja visst gör det ont när knoppar brister." Dikten handlar inte bara om träd. Den handlar om livet: om att våga släppa det gamla och växa, även när det är svårt och skrämmande.

År 1935 kom dikten ut i en diktsamling som hette "För trädets skull". Hela boken handlar ofta om träd och om att växa. Många läsare kände genast igen sig i orden, eftersom alla människor någon gång måste förändras.

Dikten blev snabbt en av de mest kända i Sverige. Än i dag läser man den på begravingar, på fester och i skolan. Många kan första raden utantill. Karin Boye dog år 1941, men dikten lever vidare och tröstar fortfarande människor som har det svårt.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en längtan	att vilja ha något mycket
en knopp	en liten hård del på ett träd som blir ett blad eller en blomma
brista	gå sönder och öppna sig
ett blad	den gröna delen på ett träd
växa	bli större, utvecklas
trygg	säker, utan fara
en dikt	en kort text med fina ord
en diktsamling	en bok med många dikter
en begraving	när man tar farväl av en död person
trösta	göra någon lugnare och gladare i sorg

Läsförståelsefrågor

1. Hur mådde Karin i mitten av 1930-talet?
 1. Hon kände oro och längtan
 2. Hon var helt lugn och nöjd
 3. Hon var sjuk i en feber
2. Vad händer med en knopp på våren?
 1. Den faller ner på marken
 2. Den spricker och blir ett blad eller en blomma
 3. Den fryser och dör
3. Vad handlar dikten egentligen om?
 1. Bara om träd i en skog
 2. Om livet och om att våga växa och förändras
 3. Om en lång resa
4. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Dikten kom ut i diktsamlingen "För trädets skull" år 1935.
 2. Ingen läser dikten i dag.
 3. Karin Boye fick ett stort pris för dikten.
5. Hur börjar dikten? Skriv första raden. (öppen fråga)
6. Varför tror du att så många människor känner igen sig i dikten? (inferens)

Facit

1. 1. Hon kände oro och längtan
2. 1. Den spricker och blir ett blad eller en blomma
3. 1. Om livet och om att våga växa och förändras
4. 1. ja b) nej (man läser den på begravningar, fester och i skolan) c) det står inte i texten
5. "Ja visst gör det ont när knoppar brister."
6. Exempel på svar: Alla människor måste någon gång förändras och släppa det gamla, och det kan göra ont. Därför känner många igen sig i dikten.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en närbild av hur Karin Boyes mest kända dikt blev till och kompletterar biografien (och de Kalloccain-fokuserade liv-texterna). Berättelsen står i preteritum (levde, tittade, skrev, kom). Tema: att våga växa och förändras. Be gärna deltagarna berätta om en gång i livet då de var tvungna att förändras.

Diskussionsfrågor

- Dikten säger att det gör ont att växa och förändras. Håller du med? Varför, eller varför inte?
- När i livet har du själv behövt förändra dig eller börja om på något nytt?
- Varför tror du att man läser samma dikt både på fester och på begravningar?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en gång då något var svårt först, men blev bra till slut.

Källor och faktagranskning

- Karin Boye, Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (skbl.se): <https://skbl.se/sv/artikel/KarinBoye>
- Karin Boye, Nationalencyklopedin (ne.se): <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/karin-boye>
- Karin Boye, svenska Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Karin_Boye
- Karin Boye, engelska Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Karin_Boye
- Karin Boye – en banbrytande poet, Populär Historia (populärhistoria.se)

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Karin Boye föddes 26 oktober 1900 i Göteborg och avled 24 april 1941 nära Alingsås (hon hittades död efter att ha tagit en överdos sömnmedel; det räknas allmänt som självmord). Hon debuterade med diktsamlingen "Moln" (1922), var med och grundade tidskriften Spektrum (1931) och skrev framtidsromanen "Kalloccain" (1940). Hennes mest kända dikt är "Ja visst gör det ont". Osäkerhet: det exakta dödsdatumet anges i olika källor som 23 eller 24 april 1941 (hon försvann 23 april och hittades död något dygn senare); 24 april är den vanligaste uppgiften. Bilden är public domain i både Sverige och USA enligt Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.